

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Leszek Gęsiak

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

a. 2004 r. – doktorat – nauki humanistyczne w zakresie religioznawstwa – Uniwersytet Jagielloński, Wydział Filozoficzny, Instytut Religioznawstwa – tytuł rozprawy doktorskiej: *Wielokulturowość – rola religii w dynamice zjawiska* (wydana drukiem: Gęsiak L., *Wielokulturowość. Rola religii w dynamice zjawiska*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007), promotor prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska

b. 1997 r. – maîtrise canonique (magisterium, licencjat kanoniczny) – teologia – Institute Centre Sèvres de Paris (Francja) – tytuł pracy dyplomowej: *Taizé – signe ecclésiologique et source de la réconciliation pour notre temps* (*Taizé – znak eklezjologiczny i źródło pojednania w naszych czasach*)

c. 1995 r. – magisterium – teologia – Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie – tytuł pracy magisterskiej: *Grzech pierwotny we współczesnej teologii hiszpańskiej*

d. 1990 r. – bakalaureat (licencjat) – filozofia – Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego w Krakowie – tytuł pracy dyplomowej: *Miłość i lęk jako droga do wolności człowieka poprzez wybór samego siebie w świetle myśli Sorena Kierkegaarda, na podstawie jego dzieła "Albo-albo"*

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

a. od 2005 r. do chwili obecnej – Akademia Ignatianum w Krakowie (dawniej Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum w Krakowie), Wydział Filozoficzny, aktualnie Instytut

Dziennikarstwa, kierunku Dziennikarstwo i komunikacja społeczna (wcześniej Instytut Kulturoznawstwa oraz Instytut Filozofii):

- od 2005 – nauczyciel akademicki – adiunkt
- od 2017 r. – pełnomocnik rektora ds. współpracy międzynarodowej
- od 2019 r. – dyrektor Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- od 2019 r. – kierownik Katedry Mediów i Komunikacji Społecznej

b. 2013 – 2015 r. – professore invitato (profesor wizytujący) – Pontificia Università Gregoriana (Papieski Uniwersytet Gregoriański), Wydział Misjologii, Rzym (Włochy)

c. 2018 r. – International Visiting Jesuit Fellow – College of the Holy Cross, Worcester MA (USA)

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy.

Monografia:

Leszek Gęsiak, *Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej w wieloetnicznej australijskiej rozgłośni 3ZZZ*, Kraków 2020, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie, ISBN: 978-83-7614-477-1, s. 330.

Recenzenci wydawniczy:

prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas, Uniwersytet Jagielloński

dr hab. Urszula Doliwa, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

a. Uzasadnienie celu naukowego i podjęcia tematu pracy

Podjęcie badań nad radiem w społeczeństwie wielokulturowym, czego owocem jest monografia *Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej w wieloetnicznej australijskiej rozgłośni 3ZZZ*, jest konsekwencją mojego wieloletniego zainteresowania zarówno wielokulturowością, jak i mediami, a także osobistego doświadczenia radiowego. Miałem możliwość zetknięcia się w Australii ze sprawnie i skutecznie funkcjonującymi rozgłościami społecznymi i etnicznymi, a także z dziennikarstwem obywatelskim. To stanowiło silną motywację przedstawienia czytelnikowi w Polsce konkretnego przykładu tego typu

działalności. Zagadnienia radia społecznego, jak i dziennikarstwa obywatelskiego realizowanego w rozgłoszeniach radiowych, są bowiem w polskich opracowaniach naukowych podejmowane bardzo rzadko, choć należy w tym miejscu odnotować wartościowe opracowanie Urszuli Doliwy *Radio społeczne – trzeci obok publicznego i komercyjnego sektor radiowy*¹.

Radio społeczne, często określane w literaturze przedmiotu jako trzeci sektor radiowy, jest obecnie „najszybciej rozwijającym się i interesującym sektorem radiowym”². Odmienne niż w Polsce, jest ono przedmiotem zainteresowania wielu badaczy analizujących to zagadnienie w różnych państwach i kulturach, a także systemach medialnych funkcjonujących w świecie. Pośród nich należy wymienić takich autorów, jak Peter Lewis, Steve Buckley, Caroline Mitchell, Kate Coyer, Ellie Rennie, Kevin Howley, Nicolas Jankowski, Ole Prehn, Chris Atton, Rosemary Day, Nico Carpentier i inni³.

Jednym z przykładów społecznej rozgłośni radiowej, o charakterze wieloetnicznym, jest założona w 1986 r. w Melbourne w Australii rozgłosnia 3ZZZ. Powstanie stacji było na pewno spełnieniem oczekiwań wspólnot mniejszościowych w zakresie ich dostępu do mediów. Było jednak także skutkiem już wcześniej podejmowanych działań poszerzających panoramę rozgłosni radiowych o nadawców społecznych. Wpisywało się w realizację idei społeczeństwa wielokulturowego będącej nową doktryną polityczno-społeczną państwa australijskiego. Radio 3ZZZ, które miało być rozgłosnią eksperymentalną, stało się z biegiem lat, z jednej strony, symbolem wolności i niezależności mediów etnicznych, z drugiej zaś, pełnym różnorodności miejscem wymiany kulturowej wielu wspólnot narodowych, etnicznych i językowych w Australii.

Mimo tak wyjątkowego zjawiska, jakim jest wielokulturowa rozgłosnia radiowa 3ZZZ, nie dokonano dotychczas jej kompleksowej analizy, zwłaszcza w perspektywie jej znaczenia dla wspólnoty polonijnej. Istniejące publikacje, podejmujące kwestie związane z tą rozgłosnią, nie mają charakteru naukowego i nie analizują fenomenu wieloetnicznej rozgłosni. Są raczej prostym zapisem niektórych wydarzeń, potwierdzającym jednak wyjątkowość casusu medialnego, jakim jest 3ZZZ.

Z perspektywy autora monografii, zetknięcie się w Australii ze sprawnie i skutecznie funkcjonującym dziennikarstwem obywatelskim, dało impuls do przedstawienia polskiemu czytelnikowi konkretnego przykładu takiej działalności. W czasie przeprowadzonych w 2017 roku w Melbourne kilkumiesięcznych badań własnych, udało mi się pozyskać wykorzystane w książce dokumenty historyczne. Objęły one zarówno siedzibę Radia 3ZZZ i jej niewielkie zasoby archiwalne, jak i zbiory prywatne byłych i aktualnych pracowników rozgłosni.

¹ U. Doliwa, *Radio społeczne – trzeci obok publicznego i komercyjnego sektor radiowy*, Olsztyn 2016.

² Tamże, s. 11.

³ Por. tamże, ss. 8-15.

Radio 3ZZZ działa wyłącznie dzięki zaangażowaniu i pracy redaktorów i dziennikarzy niezawodowych, którzy swoją pracę i służbę podejmują w interesie społecznym. O ile w dobie współczesnej pojęcie *citizen journalism*, czyli dziennikarstwa obywatelskiego, kojarzy się głównie z aktywnością portali internetowych i mediów społecznościowych, to jednak w Australii forma ta z powodzeniem zdała już swój egzamin, praktycznie w całym kraju, na długo przed nastaniem ery internetowej. Głównym nośnikiem dziennikarstwa obywatelskiego było tam radio. Przedstawiona w monografii analiza kilkudziesięcioletniej ewolucji Radia 3ZZZ wpisana jest jednoznacznie w kontekst teoretyczny dziennikarstwa obywatelskiego.

Książka ma zarówno nakreślić bardzo ważny kontekst historyczny opisywanych wydarzeń, pokazać kluczowy wpływ na te wydarzenia przemian kulturowych w Australii i rodzenia się systemu wielokulturowego, jak również ukazać medialny fenomen skutecznego funkcjonowania rozgłośni radiowej niezależnej od wpływów rządowych, przy jednoczesnym szerokim udziale różnych grup etnicznych, narodowych i językowych, które de facto tworzą jeden podmiot medialny.

b. Struktura monografii

Monografia *Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej w wieloetnicznej australijskiej rozgłośni 3ZZZ* składa się z trzech głównych części. Pierwsza przybliża kwestię specyfiki australijskiej wielokulturowości i historię kształtowania tamtejszego systemu społecznego opartego w znacznej części na przybywających do tego kraju z całego świata imigrantach. Przedstawiono ewolucję od anglosaskiego państwa kolonialnego do funkcjonującego aktualnie państwa wielokulturowego. W tym kontekście podjęto analizę fenomenu mediów etnicznych w Australii, zwłaszcza procesu ich kształtowania na tle panoramy zależnych od rządu mediów anglojęzycznych. Jako, że głównym zagadnieniem omawianym w książce jest rozgłoszenia etniczne, a media etniczne wpisują się najczęściej w kategorię mediów społecznych, przedstawiono teorie dotyczące radia społecznego i jego roli jako środka komunikacji wielokulturowej. W powyższej perspektywie ukazana została także historia mediów społecznych w Australii, gdzie kwestie kulturowe i migracyjne, a także pytania o istnienie mediów etnicznych, wpłynęły znacząco na dalszy rozwój tamtejszej radiofonii.

Część druga książki to prześledzenie drogi rozwoju australijskich mediów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem etnicznych rozgłośni radiowych w stanie Wiktorii. To właśnie w jego stolicy, metropolii Melbourne, w 1975 r. powstała jedna z pierwszych w kraju niezależnych rozgłośni społecznych o nazwie własnej 3ZZ. Historia pokazała daleką i skomplikowaną drogę, którą musiała ona przejść, by stać się tym, co dziś nazywamy rozgłosnią etniczną. Zmieniające się

rządy w kraju, a wraz z tym różne koncepcje uregulowania spraw mniejszości, także w przestrzeni medialnej, spowodowały z czasem jej likwidację, powstanie etnicznych mediów rządowych, a w końcu utworzenie nowej, niezależnej od wpływów politycznych, rozgłośni etnicznej 3ZZZ. W monografii przedstawione zostały główne etapy tej ewolucji oraz nakreślony kształt, w jakim radio to funkcjonuje aktualnie.

Ostatnia część książki poświęcona jest działalności Sekcji Polskiej oraz tworzonych przez nią programów. Przybliżone zostały burzliwe dzieje tej radiowej wspólnoty, a także trudności piętrzące się przed tzw. Polską Grupą Radiową. Polacy byli czynnie obecni na wszystkich etapach kształtowania się mediów etnicznych w Melbourne, począwszy od powołania do istnienia rozgłośni społecznej 3ZZ, przez działalność w rządowym radiu etnicznym SBS (Special Broadcasting Service), aż po istniejącą do dziś, i nadającą w eterze nieprzerwanie od ponad 30 lat, rozgłośnię etniczną 3ZZZ. Monografia wskazuje zarówno na aspekt radiofoniczny tych projektów, jak też społeczny i wielokulturowy.

c. Cel naukowy monografii i założenia badawcze

Celem badań przeprowadzonych w trakcie przygotowania książki było teoretyczne i empiryczne ustalenie szeroko rozumianego zakresu, w jakim media, a zwłaszcza rozgłosnie radiowe, są pomocnym, i równocześnie skutecznym, narzędziem dla mniejszości etnicznych w utrzymaniu ich własnej tożsamości w społeczeństwie wielokulturowym. Poczynione obserwacje oraz analiza idei państwa wielokulturowego, dały asumpt do skonstruowania hipotezy badawczej, że radio, ze względu na swoją specyfikę i siłę oddziaływania, odgrywa znaczącą rolę w procesie zachowania tożsamości narodowej i kulturowej mniejszości funkcjonujących w społeczeństwach wieloetnicznych. Ma to szczególne uzasadnienie w rozgłosniach o charakterze etnicznym, takich jak badane Radio 3ZZZ, które oparte są na rozwijanym w ich obrębie dziennikarstwie obywatelskim.

Określone wyżej cele badawcze nie były do tej pory szeroko podejmowane w literaturze przedmiotu. Ponadto, kwestie mediów australijskich, choć pod wieloma względami wzorcowe, są jednak w polskiej literaturze medioznawczej obecne bardzo rzadko. Zdecydowanie częściej, co jest zrozumiałe, badane są środki społecznego przekazu krajów europejskich. Często podmiotami badawczymi są również media amerykańskie. Australia, choć jest jednym z najbogatszych i najlepiej rozwiniętych gospodarczo krajów świata, wciąż pozostaje dla wielu polskich badaczy obszarem egzotycznym, być może ze względu na ogromny dystans geograficzny dzielący obydwie

kraje. Niniejsza monografia stara się tę lukę w literaturze medioznawczej w jakimś stopniu wypełnić.

Inicjatorom i twórcom badanej rozgłośni 3ZZZ zależało na tym, by w zdominowanym przez kulturę angloceltycką kraju, różne grupy kulturowe, narodowościowe i etniczne miały możliwość korzystania, według własnych kryteriów, z ogólnodostępnych mediów. W ten sposób członkowie tych grup mogli posługiwać się językiem krajów ich pochodzenia, a równocześnie korzystać z klucza kulturowego wpisanego w tożsamość danej grupy. Było to o tyle ważne, że ludzie przybywający do Australii, często jako uchodźcy bądź imigranci zarobkowi, zmuszeni byli do pełnego dostosowania się do nowych warunków we wszystkich wymiarach na zasadach narzuconych przez angloceltycką większość. Był to dla nich niejednokrotnie ogromny wysiłek fizyczny i psychiczny. Imigranci musieli, prócz codziennej pracy, uczyć się nowego języka i przystosowywać do obowiązujących w tym kraju zwyczajów. Z powyższych powodów członkowie mniejszości prawie nigdy nie byli traktowani na równi z przedstawicielami społeczności dominującej. Ich wymuszone odcięcie od kultury rodzimej, ojczystego języka, historii, tradycji i religii, miało także niebagatelny wpływ na kondycję psychiczną.

Tym, co może zmniejszyć skutki takiego szoku kulturowego, jest łatwy dostęp przez fale radiowe do języka, kultury i tradycji miejsca pochodzenia. Szansę taką i możliwość stwarza słuchanie audycji we własnym języku. Zbadanie niektórych aspektów działalności Radia 3ZZZ, w kontekście obecności w niehomogenicznym społeczeństwie wieloetnicznym wspólnoty polskiej, mogło pozwolić na weryfikację wyżej postawionej hipotezy o istotnej roli radia w utrzymaniu tożsamości kulturowej mniejszości etnicznych.

Określony powyżej cel badawczy monografii oznaczał konieczność wybrania odpowiedniego podmiotu badawczego, który wypełniłby określone kryteria. Musiał on funkcjonować w społeczeństwie wielokulturowym. W mojej ocenie, Australia będąca krajem o deklarowanej wielokulturowości jako obowiązującym systemie politycznym, stanowi naturalne środowisko dla współistnienia różnych grup kulturowych i spełnia kryteria konieczne do podjęcia wyżej opisanych badań.

Kolejnym kryterium było określenie sektora medialnego, który, ze względu na cel działalności i sposób funkcjonowania, byłby przyjazny specyficznym potrzebom różnych grup kulturowych. Ukazana w monografii refleksja teoretyczna zagadnienia wskazała, że przyjazne i dające spory margines swobody funkcjonowania grupom kulturowym, są media społeczne, zwłaszcza rozgłoszenie radiowe. W odróżnieniu od mediów publicznych i komercyjnych, skoncentrowane są one na specyficznych potrzebach różnych grup mniejszościowych, w tym także etnicznych i narodowych. W prowadzonej przez Australię od kilkadziesiąt lat medialnej polityce

wielokulturowej zostały stworzone wyjątkowo korzystne warunki do rozwoju i sprawnego funkcjonowania radiowych rozgłośni społecznych. Jedną z najstarszych, i w mojej opinii najlepiej nadających się do realizacji założonego celu, jest Radio 3ZZZ. Ta działająca w Melbourne od ponad 30 lat wieloetniczna, społeczna rozgłównia radiowa, wskazana została jako konkretny podmiot badawczy odpowiadający wymaganiom postawionego założenia.

Dodatkowym argumentem za wyborem tej rozgłośni jako podmiotu badawczego był także fakt, iż od początku jej istnienia, zarówno w proces tworzenia, jak i działania radia, włączona była melbourneska Polonia. Lata, w których kształtowała się dzisiejsza rozgłównia 3ZZZ, zbiegły się z przemianami politycznymi w Polsce, jakie miały miejsce w latach osiemdziesiątych XX wieku. To z kolei skutkowało kilkoma dużymi falami imigrantów z Polski, którzy z różnych powodów zdecydowali się na opuszczenie kraju ojczystego i przybyli do Australii. Tworzona rozgłównia społeczna stała się zatem dla tych ludzi ważnym punktem odniesienia zarówno dla nowej, w ich wypadku, rzeczywistości australijskiej, jak i dynamicznie ewoluujących spraw polskich.

Powyższe argumenty były przyczyną, dla której uznałem, że przeprowadzenie badań nad ewolucją i funkcjonowaniem rozgłośni radiowej 3ZZZ w Melbourne pozwoli na pozyskanie niezbędnych danych do realizacji celów badawczych, które będą mogły zweryfikować stawiane w tej pracy hipotezy. Skoncentrowanie się na działalności grupy polskiej nie tylko pozwalało na realizację postawionego celu badawczego, ale nadto miało dodatkowo trzy istotne wymiary. Pierwszy – to przybliżenie polskiemu czytelnikowi niemal zupełnie nieobecnej w literaturze przedmiotu działalności medialnej australijskiej Polonii.

Drugi – to ukazanie konkretnego przykładu skutecznej, kilkudziesięcioletniej integracji zdywersyfikowanego politycznie i religijnie środowiska jednej grupy narodowościowej wokół społecznego dzieła medialnego, dzięki któremu wzmacniane jest poczucie wspólnoty kulturowej.

Trzeci – uchronienie od zapomnienia bardzo cennego dorobku kilkudziesięciu lat pracy i służby wielu Polaków żyjących na obczyźnie.

d. Metody i narzędzia badawcze

Monografia ma charakter empiryczny. Na podstawie przyjętych założeń teoretycznych, rezultatów przeprowadzonych badań, a także dokonanej obserwacji bezpośredniej funkcjonowania rozgłośni 3ZZZ, a zwłaszcza działającej w niej grupy polskiej, weryfikuje skonstruowaną dla celów badawczych hipotezę, że radio odgrywa znaczącą rolę w procesie zachowania tożsamości narodowej i kulturowej mniejszości funkcjonujących w społeczeństwach wieloetnicznych. Jest przedsięwzięciem interdyscyplinarnym, opisowym i dokumentacyjnym. Część teoretyczna opiera

się zarówno na źródłowych materiałach historycznych, jak również medioznawczych oraz z zakresu nauk o kulturze, a szerzej – nauk społecznych. Tym samym wpisuje się w praktykę analiz wielodyscyplinarnych stosowaną współcześnie na coraz szerszą skalę w szeroko pojętych badaniach medioznawczych. Wykorzystywanie działań i dorobku naukowców z różnych dyscyplin, a także metod nauk społecznych i humanistycznych, okazuje się być w analizach medioznawczych bardzo pomocne⁴.

Ze względu na specyfikę zagadnienia ważne było przyjęcie określonej metodologii pracy. Niezbędne było skorzystanie z metody analizy historycznej wpisanej w kontekst konkretnego przypadku rozgłośni 3ZZZ. W tym, co dotyczyło tła powstania rozgłośni, sporo miejsca zajęły istotne dla procesów jej kształtowania wydarzenia społeczne i polityczne w Australii. Ważna była także postawa środowisk polonijnych i osób bezpośrednio zaangażowanych w tworzenie radia etnicznego, tak wobec piętrzących się z wielu stron trudności, jak i wspólnie przeżywanych sukcesów wynikających z solidarnego wysiłku włożonego w tworzenie polskich programów.

Korzystałem, zgodnie z wprowadzonym w 1963 r. przez Kazimierza Dobrowolskiego podziałem⁵, zarówno ze źródeł zastanych, jak i wywołanych. W monografii źródła zastane to, przede wszystkim, materiały archiwalne i zgromadzone dokumenty, które w zdecydowanej większości nie są nigdzie skatalogowane i stanowią osobiste pamiątki lub część nieformalnych archiwów członków grupy polskiej. Dostępna literatura przedmiotu jest bardzo uboga, stąd też znalezienie i przygotowanie materiału do niniejszej monografii, zwłaszcza w odniesieniu do działań grupy polskiej, stanowiło spore wyzwanie. Większość dokumentów historycznych, które nie mają, niestety, charakteru kompleksowego, udało się pozyskać w czasie przeprowadzonych w 2017 roku w Melbourne kilkumiesięcznych badań własnych. W kwestiach dotyczących australijskiej radiofonii korzystano z dostępnych dokumentów różnych instytucji australijskich i polonijnych⁶. W książce przywołano także wyniki kilkuletnich badań specjalistycznych nad mediami społecznymi w

⁴ Por. J. Dąbała, W kręgu fenomenologicznej metody badania mediów, w: *Zawartość mediów czyli rozważania nad metodologią badań medioznawczych*, red. T. Gackowski, Warszawa 2011, s. 49-50; por. także T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe: teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2015, ss. 106-107.

⁵ Por. A. Kutrzeba-Pojnarowa, Kazimierz Dobrowolski: teoretyk kultury, etnolog, socjolog. Portret uczonego, „Etnografia polska” 1988, t. 32, zeszyt 2, s. 125.

⁶ Do instytucji tych należą: Krajowa Rada Nadawców Etnicznych i Wielokulturowych (National Ethnic and Multicultural Broadcasters' Council), Fundacja Nadawców Społecznych (Community Broadcasting Foundation), Stowarzyszenie Nadawców Społecznych Australii (Community Broadcasting Association of Australia), Australijski Urząd ds. Mediów i Komunikacji (Australian Communication and Media Authority), Wiktoriańskie Stowarzyszenie Nadawców Publicznych (Victorian Public Broadcasting Association), Stowarzyszenie Etnicznych Nadawców Publicznych Australii (Ethnic Public Broadcasting Association of Australia), Wiktoriańska Komisja Wielokulturowa (Victorian Multicultural Commission). Wykorzystano również niektóre dokumenty i raporty Stowarzyszenia Etnicznych Nadawców Publicznych Wiktorii (Ethnic Public Broadcasting Association of Victoria), które jest formalnym zarządcą rozgłośni 3ZZZ.

Australii przeprowadzonych przez zespół naukowców z Uniwersytetu Griffith w Brisbane w stanie Queensland.

Znaczna część książki oparta jest na źródłach wywołanych. Chodzi tu o przeprowadzone w Australii moje własne badania, w tym wielogodzinne wywiady indywidualne z osobami aktualnie, bądź też w przeszłości, związanymi z rozgłośnią. To te rozmowy, zarówno z Polakami, jak i przedstawicielami innych grup etnicznych, wobec poważnych braków innych źródeł, stanowią trzon materiału badawczego i są głównym źródłem informacyjnym wykorzystanym w analizie tematu pracy. Zastosowano tu pogłębiony wywiad indywidualny, jako klasyczną, jakościową metodę badawczą⁷. Bez wspomnianych wywiadów, przeprowadzenie analiz teoretycznych na temat radia etnicznego, a w konsekwencji powstanie tej monografii, nie byłoby możliwe.

W większości wywiadów starano się zachować podobny zestaw pytań i poruszanych zagadnień, by, z jednej strony, uzyskać potwierdzenie otrzymanych informacji, a z drugiej strony, pogłębić te pozyskane już z innych źródeł. Pytania ogólne dotyczyły historii i specyfiki rozgłośni 3ZZZ, roli, jaką odgrywała i nadal odgrywa w niej Sekcja Polska, funkcji radia społecznego, spraw wyznaniowych, dialogu międzykulturowego i współpracy między różnymi grupami etnicznymi, kwestii umacniania tożsamości kulturowej Polaków i innych grup narodowościowych, patriotyzmu, misji i wytyczanych priorytetów, autonomii programowej i organizacyjnej, finansowania, służby wolontariackiej, jak i rodzących się napięć i konfliktów. Uzyskane wypowiedzi, bazujące głównie na doświadczeniu zarówno poszczególnych osób, jak i Sekcji Polskiej Radia 3ZZZ jako jednostki organizacyjnej, były grupowane problemowo.

Tam, gdzie było to możliwe, zawarte w wywiadach treści zostały zweryfikowane przez informacje znajdujące się w zachowanych dokumentach. Są to dokumenty samej rozgłośni 3ZZZ, Federacji Polskich Organizacji w Wiktorii czy źródła pochodzące ze zbiorów prywatnych. Korzystano także z niektórych zachowanych archiwalnych zapisów dźwiękowych Polskiej Grupy Radiowej. Pewną trudność stanowiło to, że Radio 3ZZZ jest rozgłośnią społeczną, prowadzoną przez wolontariuszy przy ograniczonych środkach finansowych i lokalowych. Stąd też jego archiwa są niewielkie, niestety, bardzo często niekompletne, a duża część istniejących materiałów archiwalnych znajduje się w posiadaniu osób prywatnych.

W czasie prowadzenia badań miałem możliwość wielokrotnego towarzyszenia pracownikom rozgłośni 3ZZZ w procesie przygotowywania programów, stąd też korzystałem z obserwacji uczestniczącej jako metody badawczej tego konkretnego środowiska⁸. Zgodnie z założeniem Jacka

⁷ Por. A. Szymańska, C. Köhler, Pogłębiony wywiad indywidualny z dziennikarzem. Uwagi warsztatowe, w: *Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie*, red. A. Szymańska, M. Lisowska-Magdziarz, A. Hess, dz. cyt., ss. 219-242.

⁸ Por. M. M. Bukowski, Obserwacja uczestnicząca, w: *Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie*, red. A. Szymańska, M. Lisowska-Magdziarz, A. Hess, dz. cyt., ss. 167-192.

Douglasa, jednego z prekursorów tzw. socjologii dnia codziennego, „jeśli kogoś interesuje, co ludzie myślą, czują i co czynią, najlepszą, rzetelną, pełną metodą zdobycia tych informacji jest współdzielenie ich doświadczeń”⁹. Podbudowanie analizy teoretycznej zachodzących procesów komunikowania na płaszczyźnie lokalnej, bezpośrednim doświadczeniem rzeczywistości, czego przykładem jest właśnie rozgłośnia 3ZZZ w Melbourne, ma w tym wypadku duże znaczenie.

e. Omówienie osiągniętych wyników i analiz

Jako, że głównym punktem odniesienia przeprowadzonych w monografii analiz teoretycznych była wieloetniczna rozgłośnia radiowa, zbadano proces powstania tego typu mediów w Australii, a także aktualne rozwiązania prawne i instytucjonalne określające ich specyficzny charakter i zakres możliwej działalności. Patrząc z tej perspektywy, media etniczne są szczególnym przypadkiem tzw. trzeciego sektora mediów, czyli mediów społecznych. W odróżnieniu od zależnych od sił politycznych mediów publicznych, a także nastawionych na zysk mediów komercyjnych, media społeczne, oparte na pracy wolontariuszy, z bardzo ograniczonymi zasobami finansowymi, są w pełni ukierunkowane na służbę określonej grupy społecznej. Dlatego koniecznym było przedstawienie teorii radia społecznego, którego siłą winna być niezależność od nacisków politycznych czy też presji finansowych wywieranych przez instytucje o charakterze biznesowym. Ten wolny i niezależny głos rozgłośni społecznych zanalizowano również pod kątem kilku cech dla nich charakterystycznych: demokratyzacji, partycypacji społecznej i inkluzywności. Przedstawiono również teoretyczne podstawy dziennikarstwa obywatelskiego, które w sposób najbardziej wyrazisty realizowane są w rozgłoszeniach społecznych.

W kontekście tak rozumianego pojęcia radia społecznego, w badanym obszarze kluczową rolę odgrywa rozgłośnia 3ZZZ. Poddano analizie kilkunastoletni proces jej tworzenia i poszukiwania właściwej formy realizacji rodzącej się koncepcji. Wskazano przy tym na towarzyszące okoliczności, splot skomplikowanych wydarzeń i poważnych konfliktów, trudną i okupioną ogromną ceną walkę mniejszości o swobodę wypowiedzi i niezależność od nacisków politycznych, a także napięcia i spory istniejące w ramach poszczególnych grup mniejszościowych.

Rozgłośnia w dzisiejszym kształcie mogła zaistnieć w Melbourne tylko dlatego, że po latach prób znaleziono tam właściwe proporcje wpływów poszczególnych ośrodków decyzyjnych na jej funkcjonowanie. Zagwarantowano także poszczególnym społecznościom etnicznym konieczną autonomię. Warunki takie zostały zaakceptowane przez rządzących, zapewniając jednocześnie

⁹ J. D. Douglas, *Investigative Social Research*, London 1976, s. 112; cyt. za: M. M. Bukowski, *Obserwacja uczestnicząca*, dz. cyt. s. 169.

bardzo zróżnicowanym grupom kulturowym realizację ich własnych potrzeb. Każdy ze wskazanych w tym kontekście w monografii podmiotów radiowych, jak 3ZZ, 3EA czy SBS, stał się koniecznym ogniwem łańcucha, którego końcowym fragmentem jest funkcjonujące od ponad 30 lat Radio 3ZZZ.

Analizowany w książce system pracy rozgłośni, zaangażowanie setek wolontariuszy jako dziennikarzy, reporterów czy redaktorów, podejmowanie tematów ściśle związanych z życiem i działalnością konkretnych grup etnicznych i językowych, a także tworzenie audycji i programów o wysokiej jakości technicznej i merytorycznej, w sposób jednoznaczny potwierdzają skuteczność i zasadność rozwijanego w obrębie radia etnicznego dziennikarstwa obywatelskiego. Podejmowana bezinteresownie, bez wynagrodzenia, często przez wiele lat, służba dla konkretnej społeczności językowej, wyraża potrzebę istnienia w przestrzeni medialnej instytucji trzeciego sektora mediów, innych niż publiczne i komercyjne. Wskazane przykłady dziennikarstwa obywatelskiego, zwłaszcza w obrębie badanej Sekcji Polskiej Radia 3ZZZ, dowodzą wysokiego kunsztu warsztatowego zaangażowanych, nieprofesjonalnych, ale właściwie przygotowanych, dziennikarzy i redaktorów.

Przeprowadzone badania wykazały, że tego typu radio jest poddawane ustawicznej ewolucji, która wynika m.in. z ciągłego napływu nowych imigrantów. Zmieniające się rejony świata, z których przybywają imigranci, decydują także o zmianach struktury demograficznej Australii. Sporym wyzwaniem jest wzrost popularności innych środków masowego przekazu, dostępnych drogą internetową, zwłaszcza mediów społecznościowych.

By podjąć refleksję nad stanem aktualnym, misją rozgłośni i wyzwaniami przed którymi stoi 3ZZZ, przygotowano i opublikowano w 2018 r. specjalny raport. W jego opracowanie zaangażowany był zarówno zarząd, jak i administracja radia. Skonsultowano też ponad 400 pracujących w 3ZZZ wolontariuszy. Na jego potrzeby został przeprowadzony przez zewnętrzną firmę Binary Blue trzymiesięczny audyt funkcjonowania rozgłośni. W raporcie tym poddano krytycznej analizie aktualną sytuację radia i wytyczono jasne priorytety na przyszłość, które mogłyby zapewnić rozgłośni trwałą stabilność i rozwój, a równocześnie, z dużą skutecznością, służyć pomocą rekrutującym się z różnych grup etnicznych słuchaczom.

W badaniu wpływu rozgłośni 3ZZZ na tożsamość mniejszości etnicznych, które biorą udział w tworzeniu programów radiowych, skoncentrowano się na przykładzie działalności informacyjnej i publicystycznej Sekcji Polskiej. Jako, że tworzy ona programy i służy Polonii od początku istnienia radia, dla dokonania oceny tego wpływu, zanalizowano najpierw bardzo skomplikowany proces krystalizowania się sposobu funkcjonowania tej grupy narodowościowej w ramach radia etnicznego. Analizowano także napięcia pomiędzy różnymi frakcjami politycznymi wewnątrz polskiej wspólnoty. Wykazano istnienie często dużych rozbieżności w interpretacji wydarzeń w

Polsce w okresie przemian systemowych w latach osiemdziesiątych XX wieku. Źródeł takiej polaryzacji można doszukiwać się w odmiennych motywacjach towarzyszących emigrującym z kraju Polakom. Na tym samym terytorium poza Ojczyzną zależli się zarówno ci, którzy walczyli z komunistycznym reżimem, jak też i ci, którzy w różny sposób, nawet na emigracji, byli z nim związani. Wskazano, jak trudno było w czasie przemian solidarnościowych o jednoznaczną ocenę wydarzeń w Polsce, co z perspektywy kraju oddalonego od miejsca tych wydarzeń o 15 tys. kilometrów, przy blokadzie informacyjnej, stanowiło ogromne wyzwanie.

Wspomniana polaryzacja powodowała szereg konfliktów wewnętrznych i coraz częstszych incydentów. Jeden z nich doprowadził do masowych protestów i napięć w środowiskach polonijnych i spowodował w konsekwencji trwały podział na poziomie radiofonicznym. Wskutek tego w Melbourne doszło do rozdzielenia programów etnicznych w języku polskim. Nadawane są do dzisiaj w dwóch różnych rozgłośniach. Są to zależna od rządu i finansowana ze środków państwowych SBS oraz niezależna od takich wpływów, oparta, przede wszystkim na pracy wolontariuszy, etniczna stacja 3ZZZ.

Przykład grupy polskiej posłużył także do zbadania przyjętego w rozgłośni standardowego systemu funkcjonowania poszczególnych grup językowych. W jego zakres wchodzi zasady ich finansowania, reguły tworzenia programów i pozyskiwania nowych redaktorów, linia programowa i obowiązujące zasady prawne. Wskazano także na te specyficzne elementy, które charakteryzują grupę polską i stanowią o tożsamości etnicznej, religijnej i narodowej realizowanych po polsku audycji dla mniejszości polskiej.

Na podstawie źródeł wywołanych i pozyskanych informacji, stworzono obraz medialnej rzeczywistości środowisk mniejszościowych, głównie grup imigracyjnych, żyjących i działających w zdominowanej przecież przez kulturę angloceltycką i język angielski Australii. Aktualna struktura demograficzna kraju ulega nieustannej ewolucji spowodowanej zmianą głównych państw pochodzenia kolejnych fal migracyjnych docierających do Australii. To, z kolei, skutkuje zmieniającymi się potrzebami tych grup i wpływa na bezpośrednią działalność środków masowego przekazu, zwłaszcza mediów etnicznych. Zauważa się coraz mniejszą potrzebę angażowania się w pracę społeczną w radiu w tych grupach, które są lepiej zakorzenione w nowym kraju, a także w tych, do których nie docierają już tak liczne kolejne grupy imigrantów, jak w okresach wcześniejszych. Dotyczy to zwłaszcza grup migracyjnych z krajów europejskich, a przykładem takiej grupy są właśnie Polacy. Do Australii przybywają natomiast nowe grupy etniczne, w dużej części pochodzące z Azji, które potrzebują, a czasem także domagają się, dostępu do mediów publicznych i etnicznych.

Z przeprowadzonych badań, w oparciu o przykład polskiej grupy językowej wynika, że rozgłośnia 3ZZZ stanowi, dla kolejnych grup Polaków, ważny punkt odniesienia w stosunku do takich kwestii, jak zachowanie kultury narodowej, używanie języka ojczystego, integracja środowiska Polonii w stanie Wiktorii czy przekazywanie informacji o ważnych wydarzeniach polonijnych. Polacy podkreślali zwłaszcza elementy patriotyczne i religijne związane z polską kulturą i tradycją, które pełniły funkcje zarówno informacyjne, jak i scalające wspólnotę polskojęzyczną. Programy radiowe pomagają także w integracji z anglojęzycznym społeczeństwem większościowym służąc jako punkt informacyjny w języku polskim o ważnych wydarzeniach anglojęzycznych. Radio pełni też funkcję służebną wobec ludzi starszych, którzy słuchając programów po polsku chętnie wracają do języka swojego dzieciństwa.

Ważną rolę dla tej właśnie grupy ludności odgrywają programy o charakterze religijnym. W przypadku Polaków była to zwłaszcza możliwość słuchania przez radio transmisji Mszy św. Stworzona przez łączność radiową okazja do uczestniczenia w ten sposób w nabożeństwach sprawowanych w języku polskim sprawiła, że osoby wierzące, które nie mogły z powodu dolegliwości fizycznych, podeszłego wieku lub znacznej odległości od świątyni uczestniczyć bezpośrednio w modlitwie w kościele, odczuwały większą więź zarówno ze wspólnotą wierzących, jak też i mówiącymi po polsku rodakami. Nawiązywał się pewien nowy rodzaj ich bliskiej relacji z żywą wspólnotą Kościoła. Obserwacja ta potwierdza tezę, że dla osoby wierzącej sfera religijna jest jednym ze szczególnie ważnych obszarów, w których człowiek znajduje umocnienie i inspirację do pokonania szoku kulturowego wynikającego z migracji do nowego społeczeństwa. Ma to bezpośrednie zastosowanie również wtedy, gdy społeczeństwo danego kraju prezentuje strukturę wielokulturową. Autentyczna wiara, odwoływanie się do zdefiniowanego systemu zasad aksjologicznych oraz identyfikacja z określoną wspólnotą religijną zdecydowanie pomagają w jej integracji z pozostałą częścią nowego społeczeństwa. Tym samym zmniejsza się niebezpieczeństwo poddania się jednostki którejś z pozostałych strategii akulturacyjnych, czyli asymilacji, separacji bądź marginalizacji¹⁰.

Analiza teoretyczna wyżej wskazanych wyników badań pozwoliła na pozytywną weryfikację hipotezy o istotnej roli radia w utrzymaniu tożsamości kulturowej mniejszości etnicznych, którą przedstawiono we wstępnych rozdziałach książki. Konkretny przykład społecznej i wieloetnicznej rozgłośni radiowej 3ZZZ, a zwłaszcza funkcjonującej w niej grupy polskiej, potwierdza, że media, w tym rozgłośnie radiowe, mogą skutecznie służyć pomocą i wsparciem

¹⁰ Problem ten przybliżyłem szerzej w innej monografii opierając analizę społeczeństwa wielokulturowego na założeniach teorii psychologii kulturowej Johna Berryego; por. L. Gęsiak, *Wielokulturowość. Rola religii w dynamice zjawiska*, dz. cyt., ss. 74-95.

społecznościom mniejszościowym w zachowaniu ich własnej tożsamości kulturowej, narodowej czy językowej.

Przedstawione badania dowodzą, że rozgłośnia ta stała się dla wielu mniejszościowych grup etnicznych „głosem wolności” tych małych społeczności w kraju zdominowanym przez kulturę angloceltycką. Choć członkowie poszczególnych grup etnicznych pozostawali uchodźcami, bądź przybyłymi tam z innych powodów imigrantami, rozgłośnia dawała im możliwość, wiele lat przed wejściem internetu, łatwiejszej adaptacji do nowych warunków, niezależnie od znajomości języka i zwyczajów nowego kraju. Polacy, Grecy, Włosi, Hindusi, Wietnamczycy czy przedstawiciele wielu innych grup narodowościowych, z dala od swojego kraju, wpisani w kontekst lokalny miejsca, w którym żyją, mogą dzięki programom radiowym nadawanym w ich języku, mocniej kultywować swoją kulturę, język i zwyczaje. Z drugiej strony, programy radiowe są dla nich środkiem ułatwiającym praktyczny kontakt z australijską rzeczywistością. Elementy muzyczne i kulturalne obecne w społeczeństwie dominującym, emitowane są w programach nadawanych w językach mniejszościowych. Tym samym przybliżają nieanglojęzycznym słuchaczom australijskie zwyczaje i normy. Audycje mogą również dotyczyć działań społecznych i kulturalnych mających na celu integrację wewnętrzną danej grupy. W języku ojczystym przybyszów, rozgłośnia spełnia także funkcje informacyjne, zarówno odnośnie do tego, co dzieje się w ich kraju pochodzenia, jak również w miejscu ich aktualnego zamieszkania.

To, że imigranci znaleźli się poza ojczyzną, w wielu wypadkach bez realnej możliwości wyboru tej zmiany, jest dla nich samo w sobie trudnym, egzystencjalnym doświadczeniem. Dzięki rozgłośni etnicznej, odczuwane skutki fizycznego odcięcia od rodzimej kultury, zwyczajów, tradycji czy ośrodków kultu religijnego, pozostają nieco mniej dokuczliwe. Radio etniczne daje szansę na utrzymanie więzi z krajem pochodzenia, także w fizycznym oddaleniu od niego: na obczyźnie, w środowisku wielokulturowym. Promując kulturę i tradycję własnej grupy etnicznej, rozgłośnia staje się równocześnie źródłem jej emanacji w stronę społeczeństwa większościowego i innych grup mniejszościowych. To działanie ma pozytywne skutki zarówno w procesie integracji danej mniejszości z resztą społeczeństwa, jak również wspomnianego wcześniej umacniania wewnętrznych więzi i tradycji grup mniejszościowych oraz pogłębiania naderwanego emigracją kontaktu z krajem pochodzenia.

W odniesieniu do środowisk polonijnych, melbourneska rozgłośnia, już od czasu pierwszych prób utworzenia radia otwartego Access Radio 3ZZ, stała się dla Polaków miejscem wolnej i otwartej wymiany myśli różnych opcji, zarówno w kontekście polskim, jak i wielonarodowym. Grupa Polska wykorzystała daną jej przez rozgłonię szansę na scalenie dużej części Polonii, mimo istniejących przecież różnic. Polacy zdali sobie sprawę, zwłaszcza w okresie

dokonujących się przemian ustrojowych i solidarnościowych ruchów w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku, że w wielokulturowej strukturze Australii mogą, korzystając z fal eteru, mówić do wszystkich i o wszystkim. Ta niezależność w zdobywaniu i emitowaniu informacji o wydarzeniach w Polsce cementowała narodowe poczucie dumy i pieczętowała na obczyźnie to, co dokonało się w kraju pochodzenia.

Badania wykazały, że przemiany koncepcji społeczno-politycznej Australii, zmierzające do stworzenia ustrukturyzowanej wielokulturowości jako spójnego systemu społecznego, miały istotny wpływ na kształtowanie tamtejszej radiofonii. Pomimo tego, że dominującą rolę w panoramie mediów zaczyna zdobywać internet i media społecznościowe, to jednak rola radia w niektórych wymiarach wciąż pozostaje dominująca. Dotyczy to, na przykład, słuchania programów w czasie jazdy samochodem, bo to właśnie radio najczęściej towarzyszy kierowcom. W australijskich warunkach, przy olbrzymich odległościach drogowych, które każdego dnia pokonuje statystyczny obywatel tego kraju, argument ten wydaje się niezwykle istotny.

Charakter radia społecznego daje mu gwarancję tak cennej wolności i niezależności programowej. W kontekście rozgłośni etnicznej ma to szczególne znaczenie, bo pozwala każdej mniejszości na tworzenie programów nie tylko we własnym języku, ale także z zachowaniem niepowtarzalnego kodu kulturowego, nieprzetłumaczalnego na żaden inny. W 3ZZZ na przestrzeni ponad 30 lat, udało się to zrobić paralelnie dla blisko 60 różnych grup. Jak podkreślono w analizie, choć grupy te, reprezentujące kraje i narodowości czasem ze sobą zwaśnione i walczące, w tej konkretnej rozgłośni stworzyły niekonfliktowy zbiór kodów kulturowych w emitowanych przez lata programach dostępnych w wielu językach. To stanowiło czynnik integrujący zarówno samą grupę, jak również poszczególne grupy ze społeczeństwem, w którym wielokulturowość jest uznawanym atrybutem. Rozgłośnia 3ZZZ pozostaje w tym względzie pewnym fenomenem na skalę światową.

Fenomen ten potwierdziły szczegółowe badania prowadzone w ramach programów w języku polskim. Radio 3ZZZ stało się miejscem, w którym język polski, kultywowany wysiłkami imigrantów, zdołał przetrwać w pięknej formie. Język inspiruje wciąż nowe pokolenia wolontariuszy do jego szerzenia pośród kolejnych pokoleń Polaków osiadłych w stanie Wiktoria. Polskie programy informują o tym, o czym nie sposób dowiedzieć się z mediów mainstreamowych. Umacniają Polaków, zachęcają do udziału w wydarzeniach historycznych, patriotycznych, muzycznych, teatralnych czy religijnych, które bez wątpienia integrują polską wspólnotę. Równocześnie szerzą wiedzę o Polsce i polskiej kulturze pośród innych mieszkających w melbournieńskiej metropolii narodowości i grup etnicznych. Między innymi, dzięki Radiu 3ZZZ, polski język i kultura pozostają wciąż żywe w wielokulturowym społeczeństwie Australii.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Moja aktywność naukowa związana jest od kilkunastu lat z czynnym zaangażowaniem medialnym, zarówno w działalności wydawniczej, jak i pracy radiowej, stąd też stopniowo następowała ewolucja głównych obszarów zainteresowań badawczych. Ich punktem wyjścia była problematyka integracji europejskiej i aksjologicznego wymiaru działalności instytucji Unii Europejskiej. Możliwość odbycia rocznego stażu w Australii w roku 2000 pozwoliła na poszerzenie zakresu badawczego o wielowymiarową analizę sprawnie funkcjonującego państwa wielokulturowego, zwłaszcza w aspekcie jego różnorodności językowej, etnicznej, religijnej i kulturowej. Jednym z owoców tych analiz była przygotowana na Uniwersytecie Jagiellońskim rozprawa doktorska i wydana na jej podstawie w 2007 r. monografia *Wielokulturowość. Rola religii w dynamice zjawiska*, w której badania nad wielonarodowym społeczeństwem Unii Europejskiej zostały poszerzone nie tylko o wieloaspektową panoramę społeczeństwa Australii, ale także Stanów Zjednoczonych i Kanady. Przyjęte modele funkcjonowania tych społeczeństw są zróżnicowane, wszystkie jednak dążą do podobnego celu, którym jest zintegrowanie zróżnicowanego etnicznie i kulturowo społeczeństwa.

Objęcie w 2006 r. funkcji redaktora naczelnego *Posłańca Miesięcznika Katolickiego*, a także stałe zaangażowanie w przygotowywanie audycji w Radiu Kraków, otwarły przede mną nową perspektywę badawczą ukierunkowaną na środki społecznego przekazu. Podjęta praca była okazją do połączenia medioznawstwa teoretycznego z praktyczną działalnością dziennikarską i redakcyjną. Działalność badawcza, w połączeniu praktyką dziennikarską, była kontynuowana przez cały okres rozpoczętej w 2012 r. pracy w Radiu Watykański, gdzie z czasem przejąłem odpowiedzialność za przygotowanie programów Sekcji Polskiej tej rozgłośni. Równocześnie prowadziłem nieprzerwanie pracę dydaktyczną w Akademii Ignatianum w Krakowie (wcześniej pod nazwą Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum) podejmując wykłady z zakresu mediów na nowopowstałym kierunku dziennikarstwa praktycznego. Również działalność badawcza była coraz bardziej ukierunkowana na zagadnienia związane z szeroko rozumianymi mediami. Tym samym następował systematyczny i świadomy zwrot mojej ścieżki zawodowej w stronę dziennikarstwa radiowego, mediów realizujących ideę wielokulturowości, a także teologii środków społecznego przekazu.

W 2017 r. podjęta została decyzja o kolejnym, kilkumiesięcznym stażu w Australii, który umożliwił mi skoncentrowanie badań na problemach mediów społecznych, głównie radiofonii, a także dziennikarstwie obywatelskim. Owocem tego etapu jest monografia *Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej w wieloetnicznej australijskiej rozgłośni 3ZZZ*, będąca moim głównym osiągnięciem naukowym w procesie habilitacyjnym. Skoncentrowanie zainteresowań naukowych na komunikacji społecznej i mediach było zatem uzasadnione aktualną i przyszłą ścieżką zawodową.

Jednym z ważnych przedmiotów badawczych, co znajduje wyraz w moich publikacjach, pozostaje Radio Watykańskie. To jedna z najbardziej wielokulturowych i wielojęzycznych rozgłośni radiowych na świecie. W okresie największego rozkwitu (rok 2005) rozgłosnia zatrudniała 350 osób pochodzących z 48 krajów. W latach mojej pracy w Radiu Watykańskim, przygotowywała ona emitowane programy i strony internetowe w 43 językach obsługując je w 12 różnych alfabetach. W 2015 r. Papież Franciszek rozpoczął kompleksową reformę mediów watykańskich, co także było przedmiotem moich publikacji oraz referatów i wykładów.

Pośród najważniejszych publikacji naukowych, poza głównym osiągnięciem naukowym, od czasu uzyskania doktoratu, należy wskazać:

a. Monografie:

L. Gęsiak, *Wielokulturowość. Rola religii w dynamice zjawiska*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007, stron 260.

b. Rozdziały w książkach, materiały konferencyjne:

L. Gęsiak, *Multiculturalism – The Role of Religion in Its Dynamic*, w: S. Frunză, N. Gavrilută, M. S. Jones (red.), *The Challenges of Multiculturalism in Central and Eastern Europe*, Editura Provopress, Cluj-Napoca 2005, ss. 67-78.

L. Gęsiak, *Wartości rdzenne a proces kształtowania się wielokulturowego społeczeństwa Unii Europejskiej*, w: D. Pietrzyk-Reeves, M. Kułakowska (red.), *Studia nad wielokulturowością*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2010, ss. 339-352.

L. Gęsiak, 穆尼阁 (1610—1656年) : 跨文化对话的先驱 (tytuł po chińsku, tłum. Jan Mikołaj Smogulecki (1610-1656): pionier dialogu międzykulturowego), w:

西学东渐与文化自觉西学东渐研究 (tytuł po chińsku, tłum. Nauka Zachodu a świadomość kulturowa – ISBN 978-7-100-06614-3), The Commercial Press, Guangdong 2010, ss. 185-196.

L. Gęsiak, J. Olbrycht, Z. Hillal, *Migracje i ich konsekwencje dla Europy – panel dyskusyjny*, w: R. Budnik, M. Góra (red.), *Co nas łączy, co nas dzieli w Europie? Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej*, Wydawnictwo Wokół Nas, Gliwice 2015, ss. 30-75.

A. Camilleri, J. Lewandowski, J. Olbrycht, V. Vike-Freiberga, L. Gęsiak, *Przywództwo – czy Europie potrzebne jest silne przywództwo? – I sesja panelowa*, w: R. Budnik, M. Góra (red.), *Dokąd zmierza Europa?, Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej*, Wydawnictwo „Wokół nas”, Gliwice 2018, ss. 25-50.

L. Gęsiak, *Ethnics Radio: Difficult Evolution of Australia's Radio Station 3ZZZ*, w: A. Wójciszyn-Wasil, M. J. Gondek, D. Wadowski (red.), *Pulchrum et communication. Księga Jubileuszowa Profesora Karola Klauzy*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2018, ss. 305-314.

L. Gęsiak, *Inspiracje teologiczne papieża Franciszka do analizy współczesnych sposobów komunikowania*, w: J. Olędzki, (red.), *Teologia środków społecznego przekazu w naukach o mediach*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2018, ss. 81-96.

L. Gęsiak, *Radio Watykańskie jako wielokulturowa społeczność medialna*, A. Anczyk (red.), *Psychologia kultury – kultura psychologii. Księga Jubileuszowa Profesor Haliny Grzymała-Moszczyńskiej*, Wydawnictwo SACRUM, Katowice 2018, ss. 95-103.

c. Artykuły naukowe

L. Gęsiak, *Jan Mikołaj Smogulecki (1610-1656): Pioneer of the Intercultural Dialogue*, [wydanie dwujęzyczne, tytuł także w języku chińskim], „Chinese Cross Currents” (Makau) 2009, nr 6 (3 July 2009), ss. 94-106.

L. Gęsiak, *Etyka w nauce*, „Medycyna Weterynaryjna” 2010, nr 66 (12), ss. 852-854.

L. Gęsiak, *Czy wielokulturowość ma przyszłość?*, „Więź” 2011, nr 4 (630), ss. 55-64.

L. Gęsiak, *Między wielokulturowym tygłem a narodowym gettem*, „Przegląd Powszechny” 2011, nr 12 (1084), ss. 43-49.

L. Gęsiak, *Radio Watykańskie: tożsamość ewangelizacyjna – w stronę nowych rozwiązań*, „Perspektywy kultury. Perspectives on Culture” 2017, nr 19 (4/2017), ss. 207-221.

L. Gęsiak, *Reform of the Vatican media, a difficult search for a new path*, „The Person and the Challenges” 2017, nr 7 (2/2017), ss. 5-22.

L. Gęsiak, *Il messaggio missionario della Radio Vaticana di fronte ai cambiamenti nei media della Santa Sede* (Przesłanie misyjne Radia Watykańskiego wobec zmian strukturalnych w mediach Stolicy Apostolskiej), „Zeszyty Naukowe KUL” 2018, nr 3 (243), ss. 311-325.

L. Gęsiak, *Освітній вимір функціонування медіа. Приклад "Радіо Ватикану"* (Edukacyjny wymiar funkcjonowania mediów. Przykład Radia Watykańskiego), „Українська полоністика” (Ukraińska polonistyka) 2018, 15/2018, ss. 110-121.

L. Gęsiak, *America Media: A Religious Media Case on the U.S. Market*, „The Person and the Challenges” 2020, nr 1 (10), ss. 125–137.

Przez dwa lata (w roku akademickim 2013/2014 oraz 2014/2015) byłem profesorem wizytującym (professore invitato) na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie (Pontificia Università Gregoriana), gdzie prowadziłem regularne wykłady z Aksjologii Unii Europejskiej, Dialogu kulturowego we współczesnej Europie oraz Religii i etyki publicznej.

W roku 2018 wyjechałem na semestralny staż naukowy do College of the Holy Cross w Worcester (MA), USA, gdzie m.in. prowadziłem regularne wykłady z Aksjologii Unii Europejskiej. Wygłosiłem tam również publiczny odczyt na temat: *Vatican Media: the Voice of the Good News in the Contemporary Multicultural World* (Media watykańskie: głos Dobrej Nowiny we współczesnym, wielokulturowym świecie). W czasie stażu prowadziłem m.in. badania w należącym do zakonu jezuitów i mającym swoją siedzibę w Nowym Jorku koncernie medialnym *America Media*.

Od dwóch lat partycypuję w utworzonym przez Federację Uniwersytetów Katolickich Europy i Libanu (FUCE) oraz Uniwersyteckie Centrum św. Ignacego w Antwerpii (UCSIA) projekcie *European Humanism in the Making*. Jednym z głównych zadań projektu są Szkoły Letnie

(Summer Workshops) dla studentów uniwersytetów europejskich organizowane przez włoski Uniwersytet LUMSA. Brałem udział w pierwszej edycji tego projektu w Gubbio (Włochy) w lipcu 2019 r. prowadząc zajęcia na temat „Solidarity and Diversity” (Solidarność i różnorodność) będących częścią bloku „Governance, democracy and civil engagement” (Zarządzenie, demokracja i zaangażowanie obywatelskie). Miałem również prowadzić podobne zajęcia w ramach warsztatów w roku 2020, jednak ze względu na epidemię koronawirusa ta edycja Szkoły Letniej została przełożona na rok 2021.

W marcu 2019 r. prowadziłem wykłady w ramach kursu *Etyki i deontologii komunikacji* (Ethics and Deontology of Communication) na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Katolickiego Portugalii w Lizbonie. Prowadziłem tam również zajęcia w ramach seminarium na kierunku: dziennikarstwo i nauki o komunikacji. Wykłady zostały zorganizowane w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+ KA103.

W kwietniu 2019 r. prowadziłem wykłady w języku angielskim i francuskim na temat: *Vatican Radio. The Role of Confessional Media in the World Today* (Media Watykańskie. Rola mediów wyznaniowych w dzisiejszym świecie) zorganizowane przez Departament Informacji i Komunikacji na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu św. Józefa w Bejrucie (Liban). Wykłady zostały przygotowane w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+ KA107.

Ze względu na pandemię koronawirusa w roku 2020, zostały przesunięte na kolejny rok akademicki planowane w ramach programu Erasmus+ KA103 moje wykłady na Uniwersytecie Katolickim w Lyonie w ramach ESTRI (School for International Careers of UCLY). Przygotowany temat wykładów to: *Solidarity in the European Context. The Role of the Mass-Media within It* (Solidarność w kontekście europejskim. Rola środków społecznego przekazu).

Podobnie, ze względu na pandemię koronawirusa, zostały przesunięte na kolejny rok akademicki planowane w ramach programu Erasmus+ KA107 moje wykłady na Katolickim Uniwersytecie Urugwaju w Montevideo. Przygotowane w języku angielskim i hiszpańskim wykłady miały dotyczyć różnych aspektów funkcjonowania mediów watykańskich. Główne tematy to: Vatican Media – Short Story (Krótka historia mediów watykańskich), Vatican Radio – Worldwide Network (Radio Watykańskie – sieć światowa), Vatican Media and the Promotion of Faith (Media watykańskie a promocja wiary), Vatican Media as an Instrument of Dialogue (Media watykańskie instrumentem dialogu).

Temat mediów i Radia Watykańskiego jest przedmiotem mojego szerokiego zaangażowania w projekt kompleksowej cyfryzacji archiwalnych zasobów dźwiękowych Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego. Z ramienia Akademii Ignatianum w Krakowie podjął go wraz z Wydziałem Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytutem

Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Wspólnie wystąpiono o przyznanie grantu, który miał sfinansować to przedsięwzięcie. Będące przedmiotem projektu archiwalia, znajdujące się często na starych nośnikach, stanowią zbiór nagrań o ogromnej wadze historycznej, zarówno dla Polski, jak i dla Kościoła katolickiego. Tym samym stanowią niezwykle cenny materiał badawczy. Na projekt o nazwie „Zachować i promować polskie dziedzictwo narodowe – digitalizacja i opracowanie naukowe archiwaliów Polskiej Sekcji Radia Watykańskiego” został przyznany 18 kwietnia 2019 r. Uniwersytetowi Warszawskiemu, przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, grant w wysokości 996 tys. zł. W ramach jego realizacji przeprowadziłem wszystkie konieczne procedury formalne z Państwem Watykańskim pozwalające na transport wspomnianych wyżej materiałów archiwalnych do Polski. Podpisałem także stosowne umowy ze Stolicą Apostolską oraz uzyskałem niezbędne pozwolenia Państwa Watykańskiego na rozpoczęcie cyfryzacji. Następnie zorganizowałem międzynarodowy transport znajdujących się na różnych nośnikach nagrań z Rzymu do Krakowa, gdzie w Akademii Ignatianum zostało utworzone tymczasowe archiwum dla tych materiałów. Są one sukcesywnie cyfryzowane na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Zakończenie projektu digitalizacji przewidziane jest na koniec 2020 r. Po wykonaniu tego etapu, a także po otrzymaniu stosownych pozwoleń Stolicy Apostolskiej, rozpocznie się proces kompleksowych badań nad zawartością tych archiwaliów. Aktualnie, już w oparciu o materiały po cyfryzacji, przygotowywana jest pierwsza monografia pt. *Audycje Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego*. Moim wkładem do tej publikacji będzie artykuł: *Wspólnota z Taizé i problem ekumenizmu na antenie Radia Watykańskiego*.

W ramach działalności statutowej Wydziału Filozoficznego Akademii Ignatianum w Krakowie wystąpiłem w ostatnich latach o dofinansowanie trzech własnych projektów badawczych i to dofinansowanie otrzymałem. Brałem udział również w projekcie wspólnym Katedry Mediów i Komunikacji Społecznej nr DS/2019/WF/17/A o nazwie „Walka mediów a prawda – kontekst kulturowy”.

Pierwszy z projektów własnych, nr DS/2018/WF/17c, o nazwie „Analiza polskojęzycznych zasobów dźwiękowych Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego” został przyznany do realizacji w 2018 r. Jego celem projektu było oszacowanie polskojęzycznych archiwalnych zasobów dźwiękowych w Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego. Zbiory te znajdowały się w siedzibie Radia Watykańskiego i składały się na nie nagrania na różnych nośnikach: taśmach szpulowych, kasetach, CD-romach, tzw. minidyskach itp. Ich wstępne oszacowanie i ustrukturyzowanie było konieczne do podjęcia dalszych działań w sprawie procesu ich cyfryzacji, co stanowiło wspomniany wyżej projekt badawczy „Zachować i promować polskie dziedzictwo narodowe – digitalizacja i

opracowanie naukowe archiwaliów Polskiej Sekcji Radia Watykańskiego” przygotowywany wspólnie przez Uniwersytet Warszawski, Katolicki Uniwersytet Lubelski i Akademię Ignatianum w Krakowie.

Drugi projekt własny, nr DS./2019/WF/17/C o nazwie „Wielokulturowa i wieloetniczna działalność Radia 3ZZZ” został przyznany do realizacji w 2019 r. Jego celem było poszerzenie przeprowadzonych w Australii w 2017 r. badań dotyczących historii powstania, działalności i znaczenia (zwłaszcza kulturowego i medialnego) wielokulturowej i wieloetnicznej rozgłośni radiowej Radio 3ZZZ. Jest to rozgłosnia społeczna, etniczna, mająca swoją siedzibę w Melbourne i emitująca programy w ponad 50 językach, w tym w języku polskim. Zasięgiem bezpośrednim obejmuje australijski stan Victoria, jest jednak słuchana i retransmitowana przez inne stacje radiowe, głównie w Australii. Radio 3ZZZ jest jedną z największych wielojęzycznych i wieloetnicznych rozgłosni na świecie. Efektem pracy nad wyżej wymienionym zagadnieniem jest monografia „Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej w wieloetnicznej australijskiej rozgłosni 3ZZZ” przedstawiona wcześniej jako osiągnięcie naukowe w procesie habilitacyjnym.

Trzeci projekt własny, realizowany aktualnie, nr DS/2020/WF/03/B o nazwie „Specyfika programowa Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego – tożsamość polska a uniwersalny przekaz papieskiej rozgłosni”, został przyznany do realizacji w 2020 r. Jego celem jest przeprowadzenie badań dotyczących specyfiki programowej Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego w ostatnim okresie działalności tej rozgłosni przed zmianami wnikającymi z reformy mediów watykańskich (czyli do 1 stycznia 2017 r.). Działalność Sekcji Polskiej, związana z misją papieskiej rozgłosni, wykraczającą poza ramy jednego państwa czy narodu, musiała zostać dostosowana do przekazu treści adresowanych do konkretnego odbiorcy. Odbiorca ten, wpisany w polską kulturę, mentalność i historię, wymagał używania określonego sposobu komunikowania oraz dostosowania formy programów do owocnego wypełnienia założonego celu. Projekt zakłada badania struktury polskich audycji w Radiu Watykańskim, na podstawie istniejących zapisów archiwalnych, we wspomnianym okresie.

Wygłosiłem także szereg referatów na różnych spotkaniach i konferencjach międzynarodowych w kraju i za granicą. Do ważniejszych należą:

a. *Multiculturalism – The Role of Religion in Its Dynamic*, referat wygłoszony podczas międzynarodowej konferencji „The Challenges of Multiculturalism in Central and Eastern Europe”, która odbyła się na Wydziale Historii i Filozofii Uniwersytetu Babeş-Bolyai w Jassach (Rumunia) w dniach od 28 do 30 października 2004 r.;

b. *Proces kształtowania społeczeństwa wielokulturowego w Unii Europejskiej – Unia Europejska „od kuchni”* – wykład podczas szkolenia Krajowej Rady Notarialnej dla asesorów notarialnych, które miało miejsce w Szydłowie-Korytnicy 1 grudnia 2004 r.

c. *Unia Europejska: chrześcijańska czy laicka?*, referat wygłoszony podczas konferencji „Czym jest dla nas Parlament Europejski”, która miała miejsce w Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie w dniu 13 maja 2005 r.;

d. *Jan Mikołaj Smogulecki (1610 – 1656) – Pioneer of the intercultural dialogue*, referat wygłoszony podczas konferencji międzynarodowej „Introduction of Western Learning and Cultural Consciousness”, która miała miejsce w Chang'an Town, Dongguan City, Guangdong Province (Chiny) w dniach od 27 do 29 kwietnia 2008 r.;

e. *Etyka jako fundament pracy człowieka*, referat wygłoszony podczas konferencji „Nowe laboratoria w Puławach – konferencja z okazji otwarcia nowych laboratoriów w Państwowym Instytucie Weterynarii – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach”, która miała miejsce w Państwowym Instytucie Weterynarii – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach w dniu 18 listopada 2008 r.;

f. *Wartości rdzenne a proces kształtowania się wielokulturowego społeczeństwa Unii Europejskiej*, referat wygłoszony na konferencji „Pytania wielokulturowości”, która miała miejsce na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w dniach od 22 do 23 maja 2009 r.;

g. *Jan Mikołaj Smogulecki (1610–1656). Pioneer of the Intercultural Dialogue*, referat wygłoszony podczas konferencji „Venturing into Magnum Cathay, 17th Century Polish Jesuits in China: Michał Boym (1612–1659), Jan Mikołaj Smogulecki (1610–1656), and Andrzej Rudomina (1596–1633)”, która odbyła się w Krakowie w dniach od 26 września do 1 października 2009 r.;

h. *Jean-Paul II sur la dignité et la vocation de la femme et des jeunes*, referat wygłoszony podczas konferencji „Autour du dialogue interreligieux et de la dignité humaine”, która odbyła się w Cité des Sciences w Tunisie (Tunezja) w dniach od 16 do 17 kwietnia 2010 r.;

i. *Etyka w nauce*, referat wygłoszony podczas XLIV Walnego Zebrania Delegatów Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych, który miał miejsce na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej SGGW w Warszawie w dniu 24 kwietnia 2010 r.;

j. *La Pologne et la religion*, wykład dla Institut des Hautes Études de Défense National, Région Toulouse Midi-Pyrénées podczas wizyty w Krakowie 8 września 2010 r.;

k. *L’islam en Pologne dans l’histoire et aujourd’hui – un standard idéal pour le monde?*, referat wygłoszony podczas konferencji „Les religions et les identités en Méditerranée : L’Islam, la Modernité et l’Europe”, która odbyła się w Hammamet (Tunezja) w dniach od 27 do 28 października 2010 r.;

l. *Aksjologia Unii Europejskiej w kontekście problematyki praw pracowniczych*, wykład i prowadzenie warsztatów w ramach Kursu dla młodych liderów związków zawodowych „Wartości w pracy i działalności związkowej”, który odbył się w Europejskim Domu Spotkań – Fundacja Nowy Staw w Nasutowie w dniach od 9 do 15 października 2011 r.;

m. *Tożsamość kulturowa grup mniejszościowych w społeczeństwie wielokulturowym w świetle dokumentów Kościoła katolickiego*, referat wygłoszony podczas międzynarodowej konferencji „Jan Paweł II wobec migrantów”, która odbyła się w Instytucie Duszpasterstwa Emigracyjnego w Poznaniu w dniu 18 października 2011 r.;

n. wystąpienie wprowadzające i moderacja panelu dyskusyjnego *Migracje i ich konsekwencje dla Europy* podczas XIV Międzynarodowej Konferencji „Co nas łączy, co nas dzieli w Europie?” z cyklu „Rola Kościoła Katolickiego w procesie integracji europejskiej” zorganizowanej przez Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, która odbyła się w Centrum Konferencyjnym Dwór w Tomaszowicach, Kraków-Modlnica w dniach od 26 do 27 września 2014 r.;

o. *Kościół a przypadki prześladowania chrześcijan w świecie*, referat wygłoszony podczas konferencji „Persecution of Christians in the World” (Prześladowania chrześcijan w świecie), która odbyła się w Parlamencie Europejskim w Brukseli (Belgia) w dniu 1 lipca 2015 r.;

p. wystąpienie wprowadzające i moderacja I sesji panelowej *Przywództwo. Czy Europie potrzebne jest silne przywództwo* podczas XVII Międzynarodowej Konferencji „Dokąd zmierza Europa” z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej” zorganizowanej przez Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, która odbyła się w Krakowie w dniach od 27 do 28 października 2017 r.;

r. *Edukacyjne aspekty działalności radiowej na przykładzie rozgłośni Radia Watykańskiego*, referat wygłoszony na międzynarodowej konferencji naukowej „Pedagogika wczoraj i dziś”, która odbyła się na Uniwersytecie Państwowym im. Iwana Franki w Żytomierzu (Ukraina) w dniach od 16 do 17 kwietnia 2018 r.;

s. *Vatican Media: the Voice of the Good News in the Contemporary Multicultural World*, wykład dla Rev. Michael C. McFarland, S.J. Center for Religion, Ethics and Culture, który miał miejsce w College of the Holy Cross, Worcester MA (USA) w dniu 18 września 2018 r.

t. *Solidarity and Diversity*, wykład wygłoszony podczas Szkoły Letniej Federacji Uniwersytetów Katolickich Europy i Libanu (FUCE) „European Humanism in the Making”, która miała miejsce w Complesso Monumentale San Domenico w Gubbio (Włochy) w dniach od 8 do 12 lipca 2019 r.

Od 2017 roku jestem pełnomocnikiem rektora ds. współpracy międzynarodowej Akademii Ignatianum w Krakowie. W związku z tą funkcją, reprezentuję uczelnię z czynnym głosem wyborczym w następujących organizacjach międzynarodowych:

- a. Międzynarodowa Federacja Uniwersytetów Katolickich IFCU (International Federation of Catholic Universities IFCU);
- b. Federacja Katolickich Uniwersytetów Europy i Libanu FUCE (Federation of Catholic Universities of Europe and Lebanon FUCE);
- c. Europejska Sieć Jezuickich Dzieł Edukacyjnych i Społecznych SCRIBANI (SCRIBANI Network – European Jesuit Network);
- d. – Kircher Network, sieć jezuickich szkół wyższych Europy i Bliskiego Wschodu.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Zajęcia dydaktyczne prowadzę od obrony doktoratu, czyli od 2005 r., aktualnie na kierunku *Dziennikarstwo i komunikacja społeczna* (wcześniej na kierunkach *Filozofia* oraz *Kulturoznawstwo*) w Instytucie Dziennikarstwa (wcześniej w Instytucie Kulturoznawstwa oraz Instytucie Filozofii) na Wydziale Filozoficznym Akademii Ignatianum w Krakowie (dawniej Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej Ignatianum). W tym czasie prowadziłem regularne zajęcia dydaktyczne na kilku uczelniach.

a. Zajęcia dydaktyczne prowadzone w Akademii Ignatianum w Krakowie (dawnej Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej Ignatianum w Krakowie) od roku 2005:

- Aksjologia Unii Europejskiej;
- Proces kształtowania się wielokulturowego społeczeństwa Unii;
- Instytucje i zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;
- Filozoficzne i psychologiczne uwarunkowania działalności nowych ruchów religijnych;
- Aksjologiczne podstawy kultur;
- Dziedzictwo kulturowe Europy;
- Podstawy edytorstwa;
- Medioznawstwo europejskie;
- Informacyjne i publicystyczne gatunki dziennikarskie;
- Warsztat rzecznika prasowego;
- Współczesne idee jedności europejskiej;

- Seminaria dyplomowe licencjackie;
- Seminaria dyplomowe magisterskie.

b. Zajęcia dydaktyczne prowadzone na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, staż doktorski, rok akademicki 2004/2005 r.

- zajęcia w języku angielskim dla studentów zagranicznych studiujących w Krakowie w ramach programu Erasmus z przedmiotu: Cross-cultural Communication: Bridging Differences (Komunikacja międzykulturowa: pokonywanie różnic), opieka naukowa prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska.

c. Zajęcia dydaktyczne prowadzone na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie w latach 2013 – 2015:

- Assiologia dell'Unione Europea (Aksjologia Unii Europejskiej);
- Dialogo delle culture nell'Europa contemporanea (Dialog kulturowy we współczesnej Europie);
- Religione ed etica pubblica: assiologia dell'Unione Europea in questione (Religia i etyka: aksjologia Unii Europejskiej w pytaniach).

d. Zajęcia dydaktyczne prowadzone w College of the Holy Cross w Worcester (MA), USA, semestr zimowy 2018/2019:

- Values of the European Union: Religion and Ethics in Public Life (System wartości Unii Europejskiej: religia i etyka w życiu publicznym).

Zrecenzowałem w tym czasie kilkadziesiąt prac licencjackich i magisterskich przygotowanych w Akademii Ignatianum w Krakowie (wcześniej w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej Ignatianum w Krakowie). Prowadziłem również seminaria licencjackie i magisterskie.

W 2009 r. ukazała się monografia, której byłem redaktorem naukowym, oparta na pracach magisterskich Joanny Wilk i Barbary Walczak przygotowanych pod moim kierunkiem na seminarium dyplomowym w latach 2005/2006 i 2006/2007:

Wilk J., Walczak B., *Elementy aksjologii Unii Europejskiej*, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”, Wydawnictwo WAM, Kraków 2009.

Aktualnie pełnię także różne funkcje administracyjne w Akademii Ignatianum w Krakowie.

Są to:

- a. od 2017 r. – pełnomocnik rektora ds. współpracy międzynarodowej;
- b. od 2017 r. – przedstawiciel Akademii Ignatianum w Krakowie w organizacjach międzynarodowych: Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich IFCU, Federacji Katolickich Uniwersytetów Europy i Libanu FUCE, Europejskiej Sieci Jezuickich Dział Edukacyjnych i Społecznych SCRIBANI;
- c. od 2017 r. – członek Kierunkowego Zespołu Programowego dla kierunków: dziennikarstwo i komunikacja społeczna, kulturoznawstwo oraz turystyka i rekreacja;
- d. od 2019 r. – dyrektor Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- e. od 2019 r. – kierownik Katedry Mediów i Komunikacji Społecznej;
- f. od 2020 r. – przedstawiciel Akademii Ignatianum w Krakowie w Kircher Network.

7. Inne informacje, ważne z punktu widzenia habilitanta, dotyczące jego kariery zawodowej (oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6).

a. Działalność medialno-dziennikarska

Od wielu lat mam czynny kontakt z mediami i zajmuje się działalnością dziennikarską:

2001 – 2003 r. – korespondent Radia Watykańskiego w Brukseli;

2003 – 2006 r. – redaktor naczelny periodyku Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego „Nasze Sprawy”;

2006 – 2010 r. – redaktor naczelny „Posłańca Miesięcznika Katolickiego”;

2009 – 2012 r. – stała współpraca z Radiem Kraków, przygotowanie i prowadzenie audycji cyklicznej „Rozmowy o wierze”;

2012 – 2017 r. – kierownik Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego;

2012 – 2016 r. – stała współpraca z Telewizją Polską TVP SA, transmisje i komentarz głównych uroczystości papieskich z Watykanu.

Jednym z gatunków dziennikarskich, szczególnie często obecnych w mojej działalności, jest wywiad. Przez kilkanaście lat praktykowałem go zarówno przygotowując publikacje w wersji tekstowej (prasa, internet), jak też i w wersji radiowej. Chodzi zarówno o wywiady prowadzone z jednym respondentem, jak i rozmowy (głównie radiowe) prowadzone równocześnie z dwoma lub trzema respondentami. Trzy najważniejsze miejsca publikacji wywiadów dotyczą Posłańca

Miesięcznika Katolickiego, Radia Kraków oraz Radia Watykańskiego. Na zbiór blisko 400 wywiadów z okresu 2006-2017, składają się:

- 43 wywiady przeprowadzone i opracowane dla wydawanego przez Wydawnictwo WAM pisma *Posłaniec Miesięcznik Katolicki* w okresie od września 2006 r. do grudnia 2010 r. Większość z nich publikowana była w rubryce „Wywiad numeru” i stanowiła integralny związek z tematem przewodnim, związanym z aktualnymi problemami społecznymi, religijnymi czy etycznymi, któremu poświęcona była dana publikacja;

- 109 audycji „Rozmowy o wierze” emitowanych cyklicznie w niedzielę o 11.05 w Radiu Kraków od września 2009 r. do stycznia 2012 r. Rozmowy były współprowadzone z red. Anną Kluz-Łoś. Zgodnie z przyjętą formułą audycji, w rozmowach tych zwykle uczestniczyło dwóch, trzech lub czterech respondentów, łącznie 342 zaproszonych gości (282 osoby – niektóre były zapraszane kilkakrotnie). Tematy rozmów i dobór zaproszonych gości związany był najczęściej z aktualnymi wydarzeniami w Kościele i kraju, problemami społecznymi i politycznymi, religią, dialogiem międzywyznaniowym i międzyreligijnym, etyką, sztuką, relacją między nauką i wiarą, itp. Wśród gości byli przedstawiciele różnych wyznań i religii, a także osoby niewierzące;

- 228 wywiadów wyemitowanych na antenie Radia Watykańskiego w ramach audycji „Magazyn Radia Watykańskiego” od czerwca 2012 r. do stycznia 2017 r. Część wywiadów była przygotowana w nawiązaniu do ważnych wydarzeń watykańskich, podróży papieskich, synodów, konferencji i sympozjów. Kluczowym elementem było znalezienie rozmówców z kręgu świata Kościoła, polityki i życia społecznego, a także specjalistów i ekspertów z zakresu podejmowanego tematu, którzy kompetentnie mogli odnieść się do podejmowanego w audycji zagadnienia z perspektywy Kościoła, religii, wiary, kwestii społecznych i politycznych, nauki, sztuki, dialogu kulturowego, ekumenizmu, etyki itp.

Ponadto, pracując ponad 5 lat w Radiu Watykańskim, napisałem ok. 2 tysięcy artykułów informacyjnych, które były emitowane na falach Radia Watykańskiego bądź publikowane na stronach internetowych Sekcji Polskiej, a także wykorzystywane przez Katolicką Agencję Informacyjną, Polską Agencję Prasową i szereg portali informacyjnych i wyznaniowych. Przygotowałem także bieżące relacje z działalności papieskiej, kilkudziesięciu spotkań, kongresów i seminariów organizowanych w Watykanie, prowadziłem programy informacyjne i magazyny publicystyczne przygotowane przez Sekcję Polską na antenie Radia Watykańskiego.

b. Integracja niezależnych rozgłośni katolickich w Polsce

W czasie pracy w Radiu Watykańskim, zdecydowałem się na działania związane z podejmowaną wielokrotnie próbą utworzenia platformy współpracy rozczłonkowanych, diecezjalnych rozgłośni radiowych w Polsce. Po kilku miesiącach rozmów z dyrektorami tychże rozgłośni, w programach przygotowywanych przez Sekcję Polską, zostało utworzone tzw. „pasma wspólne”, w którym emitowane były przygotowane w ustandaryzowany sposób audycje nagrane w regionalnych stacjach kościelnych. Programy te były emitowane od 1 marca 2013 r. w Radiu Watykańskim i retransmitowane we wszystkich stacjach, które podpisały porozumienie. Większość stacji zrzeszonych w projekcie utworzyła później Forum Niezależnych Rozgłośni Katolickich (stacje, które regularnie przygotowywały audycje do „pasma wspólnego” to: Radio Fiat z Częstochowy, Radio Jasna Góra z Częstochowy, Radio Rodzina z Kalisza, Radio Nowohuckie.pl z Krakowa, Radio eR z Lublina, Radio Nadzieja z Łomży, Radio Victoria z Łowicza, Radio Niepokalanów, Radio Doxa z Opola, Radio Głos z Pelplina, Radio Emaus z Poznania, Radio Via z Rzeszowa, Katolickie Radio Podlasie z Siedlec, Radio RDN Małopolska z Tarnowa i Nowego Sącza, Radio Warszawa, Radio Rodzina z Wrocławia, Katolickie Radio Zamość i Radio Watykańskie).

c. Inicjatywa transmisyjna z Watykanu

Znaczącym sukcesem w zakresie mojej działalności radiowej było uzyskanie w 2013 r. zgody Stolicy Apostolskiej na regularną transmisję Mszy św. sprawowanych w języku polskim w każdy czwartek przy grobie św. Jana Pawła II w Bazylice Watykańskiej, która tradycyjnie gromadzi kilkuset pielgrzymów z Polski i licznych wiernych mieszkających w Rzymie. Sygnał tej transmisji od 25 kwietnia 2013 r. jest pobierany do dzisiaj przez kilkanaście stacji radiowych w kraju i w środowiskach polonijnych. Jest to jedyna cykliczna transmisja na żywo z Watykanu, która nie dotyczy bezpośredniej działalności aktualnie urzędującego Papieża.

d. Obsługa medialna podróży papieskich i innych wydarzeń poza Watykanem

Wraz z ekipą dziennikarzy i techników Radia Watykańskiego, towarzyszyłem kilkakrotnie Ojcu Świętemu Franciszkowi podczas jego pielgrzymek w różnych miejscach na świecie. Przygotowywałem wówczas dla Sekcji Polskiej regularne korespondencje i relacje z odbywających

się w czasie tych podróży wydarzeń, a także materiały informacyjne w innych językach wykorzystywane przez pozostałe sekcje Radia Watykańskiego. Były to następujące podróże:

- Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Brazylii z okazji Światowego Dnia Młodzieży – 22-28 lipca 2013 r.
- Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Albanii – 21 września 2014 r.
- Wizyta Papieża Franciszka w Parlamencie Europejskim w Strasbourgu, 25 listopada 2014 r.
- Podróż Apostolska Papieża Franciszka na Sri Lankę – 13-15 stycznia 2015 r.
- Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Meksyku – 12-18 lutego 2016 r.
- Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Polski z okazji Światowego Dnia Młodzieży – 27-31 lipca 2016 r.
- Podróż Apostolska Papieża Franciszka do Szwecji – 31 października-1 listopada 2016 r.

Byłem również wysłannikiem Radia Watykańskiego na kilka seminariów i konferencji, których tematyka była ważna z punktu widzenia Kościoła i Stolicy Apostolskiej. Przygotowywałem z nich korespondencje, wywiady i relacje dla różnych sekcji językowych. Były to m.in.:

- Seminarium nt. ochrony życia i rodziny w Parlamencie Europejskim, 9 lipca 2013 r., Bruksela, Belgia;
- XIII Międzynarodowa Konferencja z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej”, temat konferencji: Rodzina we współczesnej Europie, 13-14 września 2013, Kraków;
- Konferencja „Religions in the Processes of Peacebuilding and Conflict Resolution in the Mediterranean Region”, 17-18 października 2013 r., Nikozja, Cypr;
- Konferencja „Migration: a Response to a Forced Displacement” – 11-12 grudnia 2015 r. Praga, Czechy;
- Konferencja „Building up Peace and Security for Europe and All its Neighbors”, 20-21 października 2016 r., Wenecja, Włochy.

e. Nagrody

Otrzymałem następujące nagrody:

- 13 października 2012 – nagroda zbiorowa *Totus medialis 2012* dla Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego przyznana przez Fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia „za długoletnią, owocną pracę przybliżającą słuchaczom działania Stolicy Apostolskiej i życie Kościoła w świecie; za formację i ewangelizację wykorzystującą najnowsze tendencje i technologie przekazu”;
- 28 czerwca 2015 r. – nagroda indywidualna *Platynowy Mikrofon 2015* przyznana przez Kapitułę Nagrody Platynowe Mikrofony Katolickiego Radia Podlasie w kategorii *Modelowe kontakty z radiem*;

– 12 marca 2019 r. – *Nagroda Rektora Akademii Ignatianum w Krakowie* „za działalność na rzecz rozwijania współpracy międzynarodowej oraz badania naukowe w ramach czteromiesięcznego stażu naukowego w College of the Holy Cross w Worcester MA”.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'L. Gonick', is written above a horizontal dotted line.

(podpis wnioskodawcy)